

Жамоат ва бирлик - раҳмат, ажралиш азобдир!

Саккизинчи суҳбат:

Жамоат ва бирлик - раҳмат, ажралиш азобдир!

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ * وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Сизларнинг ичларингизда бир жамоа бўлсинки, ундаги кишилар яхшиликка чакирадиган, ёмонликдан кайтарадиган бўлсинлар. Ана ўшалар, ўшалар нажот топувчилардир. Очик-ойдин хужжатлар келгандан кейин бўлиниб кетган, ихтилоф чиқарган кимсалар каби бўлманглар. Уларга буюк азоб бор! (Оли Имрон сураси, 104, 105-оятлар).

* * *

Аллох мўминлар орасида амри маъруф-наҳйи мункар фарзини адо этадиган, яхши ишларда бошқаларга ўрнак кўрсатадиган жамоа бўлишини буюради. Нажот йўли шу эканини баён қилади.

Аллох таоло ер юзига инсонларни тўғри йўлга бошлаш учун Ўзи танлаган энг яхши динни юборган экан, унинг кўрсатмаларини қандай қилиб амалга ошириш воситасини ҳам Ўзи ўргатади. Бу восита уларнинг ораларида халққа насихат қилиб турадиган, даъват ишларини олиб борадиган одамлар бўлишини такозо қилади.

Ибн Касир ёзадилар: "Бу оятдан мақсад шуки, гарчи бу иш умматнинг ҳар бир аъзоси учун ўзининг холига яраша вожиб бўлса ҳам, уммат ичидан бир гуруҳ шу ишни бажаришни ўз зиммасига олиши лозим. "Саҳихи Муслим"да келганки, Абу Хурайрадан ривоят қилинади. У киши дедилар: Расулulloх соллalloху алайхи васаллам айтдилар: "Сизлардан қайси бирингиз бир ёмон ишни кўрса, уни кўли билан кайтарсин. Агар бунга қучи етмаса, тили билан кайтарсин. Агар бунга ҳам қучи етмаса, қалби билан кайтарсин. Бундай одам заиф иймонли кишидир".

Имом Аҳмад ...Хузайфа бин ал-Ямондан ривоят қиладиларки, Набий соллalloху алайхи васаллам айтдилар: "Жоним Унинг қўлида бўлган Зотга қасамки, ё амри маъруф-наҳйи мункар қиласизлар ёки Аллох Ўзининг ҳузуридан сизларнинг устингизга бир азобни юборади. Кейин Унга дуо қиласизлару дуоларингиз қабул бўлмайди". (Термизий, Ибн Можа). Бу умматни Аллох таборака ва таоло ўтган умматлар каби бўлишдан кайтаради. У умматлар устларида хужжат қоим бўла туриб ҳам бўлиниб кетганлар, ихтилоф чиқарганлар, амри маъруф-наҳйи мункарни тарк қилганлар".

Демак, мусулмон одам ўзининг имкони етганича насихат, амри маъруф-наҳйи мункар фарзини адо этмоғи вожиб. У дуч келган одамни Исломга даъват қила олмаса ҳам, ўзининг фарзандлари ва яқин кишиларини Аллохдан кўркишга, Унга итоат қилишга, ҳалол-покиза ҳаёт кечиришга тарғиб қилиб бориши зарур. Бу ҳар бир кишининг зиммасидаги хос вазифа экани яхши маълум. Оятда эса

доимо амри маъруф-наҳйи мункар билан шугулланадиган жамоа ҳам мавжуд бўлиши лозимлиги хақида гап кетмокда.

"(Бандаларни) динларини коим қилиш имкониятига эга бўлишларига эриштирадиган энг қучли восита уларнинг ораларидан шу ишга қифоя қиладиган бир тоифанинг бу вазифани ўз зиммасига олиши орқали вужудга келади. Улар яхшиликка чакирадилар. У яхшилик дин, унинг асослари, шохобчалари, шаръий қонун-қоидаларидир. Улар "маъруф"га даъват қиладилар. Бу шаръан ва ақлан яхши деб танилган ишлардир. "Ёмонликдан қайтардилар". Ёмонлик ҳам шаръан, ҳам ақлан ёмон деб танилган ишлардир. Ана ўша яхшиликка чакириб ёмонликдан қайтарувчилар мақсад қилган барча нарсаларига эришувчилар ва барча паноҳ сўраладиган нарсадан нажот топувчилардир". (Саъдий).

Шундан сўнг муаллиф ушбу тоифани таништирадилар: "Бу тоифанинг ичига ахли илмлар, мударрислар, одамларга ҳоҳ хусусий равишда, ҳоҳ умумий суратда бўлсин, ваъз-насихат қилишни ўз зиммаларига олганлар, одамларни намоз ўқишга, закот беришга, дин аҳкомларини бажаришга ундаб турадиган, ёмон ишлардан қайтарадиган мухтасиблар қирадилар".

Бўлиниш, гуруҳбозлик қилиш гуноҳдир. Жамоат Аллохнинг раҳмати ёғилишига, бўлиниш Унинг азоби қелишига сабаб бўлади.

Ибн Касир ўз тафсирида мана бу ҳадисни келтирдилар:

عن معاوية بن أبي سفيان أنه قام فقال ألا إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قام فينا فقال ألا إن من قبلكم من أهل الكتاب افترقوا على ثنتين وسبعين ملة وإن هذه الملة ستفترق على ثلاث وسبعين ثنتان وسبعون في النار وواحدة في الجنة وهي الجماعة زاد ابن يحيى وعمرو في حديثيهما وأنه سيخرج من أمتي أقوام تجارى بهم تلك الأهواء (كما يتجارى الكلب لصاحبه لا يبقى منه عرق ولا مفصل إلا دخله) (صحيح أبي داود. حسن)

(Матн Албоний раҳимахуллохнинг сайтларидан олинган. Албоний бу ҳадисни ҳасан деб таснифлаганлар).

"Муовия ибн Аби Суфён разияллоху анхудан ривоят қилинади. У киши дедилар: "Расулulloх соллalloху алайхи васаллам бизнинг ичимизда ўринларидан туриб бундай дедилар: "Сизлардан аввал ўтган ахли китоблар етмиш икки фиркага бўлиниб кетдилар. Мана бу уммат эса яқинда етмиш уч фиркага бўлиниб кетади. Етмиш иккитаси дўзахда, биттаси жаннатда бўлади. У жамоатдир". Ибн Яхё ва Амр ўзлари ривоят қилган ҳадисларида мана бу сўзларни ҳам зиёда қилишди: "Менинг умматим ичидан яқинда шундай қавмлар чиқадики, уларнинг ичларига худди қутуриш касаллиги эгасининг баданига сизиб қиргани каби ўша хаво-бидъатлар сизиб қиради... Ундай инсонинг баданидан бу касал қирмаган бирор томир, бўғим қолмайди". (Абу Довуд).

Бу ҳадисда мусулмонлар ичларида бидъатга, ўз хавосига берилган қимсалар пайдо бўлиши ва бидъат, хаво жуда ҳам ёмон касаллик каби инсонга ёпишиб олиши хақида айтилмокда. Фиркабозлик ва бўлиниш Расулulloх соллalloху алайхи васаллам даврларида бўлмаган, у кишидан сўнг пайдо бўлган бидъатдир. Расулulloх соллalloху алайхи васаллам замонларидаги мухит шундай эдики, саҳобалар Қуръону Суннатга тўлиқ амал қилишга интилардилар. Хато ёки

гунох килган одамни кўрганда унга чиройли насихат килиш, ихтилофлар чикканда бир-бирларини кораламасдан биродарлик ва мусулмонлар бирлигини сақлаган холда ҳаракат килиш уларнинг одатлари эди. Расулulloхнинг асхобларга берган таълим ва тарбиялари Ислom илмини ўргатиш билан бирга тотувлик, инoклик, бир-бирига хурмат ва мухаббатни сингдиришни ҳам ўз ичига олар эди.

عَنِ النَّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمُنْبَرِ مَنْ لَمْ يَشْكُرْ الْقَلِيلَ لَمْ يَشْكُرْ الْكَثِيرَ وَمَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ التَّحَدُّثُ بِنِعْمَةِ اللَّهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ وَالْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ. رواه أحمد. (محمد ناصر الدين الألباني سلسلة الصحيحة، حسن)

Нуъмон ибн Баширдан ривоят килинади. У киши дедилар: "Набий соллаллоху алайхи васаллам минбарда туриб айтдилар: "Кимки озга шукр килмаса, кўпга ҳам шукр килмайди. Кимки одамларга ташаккур айтмаса, Аллохга ҳам шукр килмайди. Аллохнинг неъматини хақида гапириш шукр килишдир. Неъматни назарга илмаслик нонкўрликдир. Жамоат раҳматдир. Бўлиниш азобдир". (Имом Аҳмад ривоятлари). (Албоний, хасан).

Икки оят икки хил оқибатга далолат килмоқда. Қайси бирига кадам кўйиш бандаларга хавола.

Аллох юкоридаги икки оятда бандаларни кутаётган икки нарсани кўрсатди: нажот ва азоб. Хар иккисининг сабаб ва воситаларини баён килди. Нажотга эришишнинг йўли - яхшилика чақириш, ёмонликдан қайтариш, бу йўлда бирлашиш, ҳақ устида ақа-уқа ва дўст бўлиш. Азобга гирифтор бўлишнинг йўли эса бўлиниш, ихтилофлар келтириб чиқариш, талашиб-тортишиш, жанжаллашиш ва бир-бирига душман бўлиб олишдир.

Саъдий раҳимахуллохнинг Оли Имрон сурасининг 105-оятига берган шарҳлари ниҳоятда муҳим: "Кейин Аллох уларни дин ва уни коим килишни буюрувчи, бирлашишни талаб қилувчи очик ҳужжатлар келгандан кейин ҳам бўлиниб кетган, ихтилоф чиқарган, гуруҳ-гуруҳларга ажралиб олганлар йўлига кириб кетишдан қайтарди. Ундай бўлинишлар нодонлик ва адашишдан содир бўлган эмас эди. Балки билиб туриб ва ёмон мақсадни кўзлаб, бир-бирларига зулм килиш оқибатида пайдо бўлганди. Шунинг учун Аллох: **وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ** - "Уларга буюк азоб бор!" - деди.

"Очик-ойдин ҳужжатлар келгандан кейин бўлиниб кетган, ихтилоф чиқарган кимсалар каби бўлманглар. Уларга буюк азоб бор! (Оли Имрон сураси, 105-оят). Иймонли ва ақлли мўмин учун бундан ортик очик-ойдин ҳужжат бўлмайди.

Бизга очик-ойдин ҳужжат - Куръон ва Суннат келган экан, шу икки ваҳй кўрсатган йўлдан боришимизни Аллох насиб этсин. Ундан бизларни Ўзининг азобидан сақлашини, раҳматига сабаб бўладиган ишларга муваффақ қилишини сўраймиз.